

Justitiekottets betänkande

1983/84:30

om telefonavlyssning (skr. 1983/84:97)

Ärendet

I skrivelse 1983/84:97 lämnar regeringen (justitiedepartementet) en redogörelse för tillämpningen under år 1982 av bestämmelserna om telefonavlyssning i rättegångsbalken vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m.

Utskottet

År 1982 tog justitiekottet i ett betänkande (JuU 1981/82:54) upp frågan om den parlamentariska kontrollen i fråga om telefonavlyssning som tvångsmedel vid beivran av brott. Ärendet föranleddes närmast därav att sådan redovisning rörande telefonavlyssning enligt lagen (1969:36) om telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m. som regeringen tidigare gett riksdagen inte lämnas efter det att den nämnda lagen upphört att gälla vid utgången av juni månad 1981.

I betänkandet redogjorde utskottet för olika lagbestämmelser om telefonavlyssning och för uttalanden i olika lagstiftningssammanhang om vikten av att riksdagen ges möjligheter till insyn i tillämpningen av lagstiftningen om telefonavlyssning.

Utskottet fann det angeläget att riksdagens möjligheter till insyn i fråga om telefonavlyssning vidmakthålls och, om möjligt, byggs ut. Insynen borde enligt utskottet ske i form av en årlig redovisning i proposition eller skrivelse till riksdagen. Den borde såsom dittills avse telefonavlyssning enligt lagen (1975:1360) om tvångsåtgärder i spaningssyfte i vissa fall (spaningslagen) eller motsvarande lagstiftning och vid förundersökning angående grovt narkotikabrott och grov varusmuggling av narkotika och därjämte övrig telefonavlyssning enligt de grundläggande reglerna i rättegångsbalken. Vad utskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

I regeringens skrivelse 1983/84:97 lämnas en redogörelse för telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m. under år 1982. Den skall ses mot bakgrund av riksdagsbehandlingen i ämnet år 1982.

En redogörelse för tillämpningen av telefonavlyssning enligt spaningslagen har lämnats riksdagen i skrivelse 1983/84:49 (jfr SfU 1983/84:12).

Av den nu aktuella redogörelsen framgår att antalet telefonavlyssningar vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m. fortsatt att öka. Ökningen torde bero på en intensifiering av narkotikabekämpningen och på svårigheterna att bekämpa den allvarligare narkotikabrottsligheten med

konventionella spaningsmetoder. Flertalet fall av avlyssning anges leda till att den avlyssnade döms till frihetsberövande påföljd. Avlyssning som avses i rättegångsbalken har under redovisningsåret använts även vid misstanke om annan brottslighet än narkotikabrottslighet (mordutredningar). Telefonavlyssning i sådana fall uppges förekomma mycket sällan.

Ärendet föranleder utskottet att erinra om vad utskottet i tidigare sammanhang rörande sådana integritetskänsliga företeelser som telefonavlyssning och TV-övervakning uttalat (senast i JuU 1983/84:19) om vikten från demokratisk synpunkt av att diskussionen om enskildas integritet i förhållande till myndigheterna hålls levande. En minskad vaksamhet i dessa frågor kan leda till en avtrubning i den allmänna uppfattningen att integritetskränkningar endast undantagsvis kan godtas i ett samhälle av den typ vi har. Den parlamentariska kontrollen bör följaktligen i framtiden hållas på minst samma nivå som hittills.

Utskottet vill också peka på att hithörande frågor kan komma att aktualiseras i riksdagen med anledning av förslag av narkotikakommissionen (S 1982:09) i dess PM nr 5 och när resultatet av arbetet inom tvångsmedelskommittén (Ju 1978:06) föreligger. Kommittén har nyligen avslutat sitt uppdrag, och dess slutbetänkande publiceras inom kort.

I övrigt ger utskottets granskning av redogörelsen inte anledning till något särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1983/84:97 till handlingarna.

Stockholm den 15 maj 1984

På justitieutskottets vägnar
LISA MATTSON

Närvarande: Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Karin Söder (c), Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Helge Klöver (s), Arne Svensson (m), Gunilla André (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Ulla-Britt Åbark (s), Sven Munke (m), Lars-Erik Lövdén (s), Inger Wickzén (m), Göran Ericsson (m) och Kerstin Anér (fp).